

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXIV

Maig del 2000

Nº 93

L'AMIC DE LES ARTS 1926-1929 (II)

Bàrbara Elena Figueras

L'AMIC DE LES ARTS A LA PREMSA CATALANA

Seguidament he cregut convenient fer esment com ja ho fa la revista *L'Amic de les Arts*, del que va publicar, i per tant opinar, la premsa catalana sobre l'aparició d'aquesta revista. Faré una visió general del que pensa cada diari tal com apareix en el número 4, amb una breu cita de cada un.

La Veu de Catalunya

Aquest diari va fer dos esments de la revista sitgetana:

La primera, la que deia que s'havia publicat *L'Amic de les Arts* sota la direcció de Josep Carbonell i Gener, i que aquesta publicació tenia un format gran i acurat.

La segona realitzada pel crític d'art Rafel Benet, el qual, a part de fer esment de la publicació recentment apareguda, remarca l'article "Expressionisme", realitzat per Magí Albert Cassanyes, i aparegut en el número 1

La Publicitat

Aquesta publicació de Barcelona, remarca que la revista té un criteri ajustat, i que hauria de ser una publicació comarcal. També en destaca la bona redacció, la presentació topogràfica, la qualitat del contingut, etc. Cal dir que fa esment de l'aportació cultural que significa la publicació d'aquesta revista, i de l'ordenació acurada que manté, fa que doni a conèixer el que s'esdevé a Sitges, a Catalunya i també

a l'estranger. Finalment conclou amb les paraules: "Rebi, el nostre col·lega, la nostra felicitació".

El Dia

Aquest rotatiu de Terrassa diu de la revista *L'Amic de les Arts*, que juntament amb la *Gaseta de Vilafranca*, és molt més catalana que no pas qualsevol diari barceloní. També fa esment que Josep Carbonell i Gener ha creat com "una agència nacional de noves que estimula l'acció individual i local dels estudiosos de fora i llur aportació en les disciplines generals".

Joventud

Aquesta revista o diari de Valls fa referència que a Sitges ha sortit una gaseta d'art, de la qual és director Josep Carbonell i Gener. També diu que: "Amb la presentació i format molt semblant al de la *Gaseta de les Arts*, porta una intel·ligent col·laboració i una bona revista dels esdeveniments intel·lectuals i artístics de Catalunya". Finalment conclou dient que "la revista és un testimoni del valor de les nostres comarques".

El Eco de Sitges

L'opinió que aquest setmanari sitgetà dona sobre la revista dirigida per Carbonell i Gener és curta, i solament es limita a fer referència al fet que ha rebut un exemplar de *L'Amic de les Arts*.

Badalota, de l'Arboç

D'aquesta publicació cal destacar el moment en què

es diu que *L'Amic de les Arts* representa l'alt punt cultural a què ha arribat la vila de Sitges. Per tant reconeix el nivell intel·lectual de la revista i també cultura que hi havia a la vila de Sitges en aquells moments.

Mediterrània, de Mataró

De *L'Amic de les Arts* diu que té una representació força escaient i que en el seu primer número presenta un sumari veritablement notable.

La Veu de l'Empordà, de Figueres

La Veu de l'Empordà fa una breu ressenya a *L'Amic de les Arts*, en la qual diu: "*Havent rebut el primer número de l'excel·lent i acurada revista L'Amic de les Arts, que apareixerà mensualment a Sitges, li desitgem força anys de vida*".

Germanor, de Malgrat

De la revista de Carbonell i Gener, diu que és una publicació totalment acurada, un dels més brillants prestis de la premsa comarcal catalana, i superior en molts aspectes a les publicacions de la capital.

Pla i Muntanya, de Balaguer

Aquesta publicació fa una llarga i acurada ressenya a *L'Amic de les Arts*, del qual destaca la claredat i ordre, així com també la importància cultural que pot aportar la publicació al conjunt de la comarca i també al conjunt global de Catalunya, ja que creu que aquesta revista és el que es necessitava en aquells moments. Segons l'autor en el conjunt de Catalunya, mancava una revista d'aquest tipus.

Diari de Mataró

Aquest diari esmenta que *L'Amic de les Arts* ha seguit fidelment les paraules de Francesc Pujol, les que demanava la catalanització d'Europa: la gent demana que aquesta revista faci la sitgetanització de Catalunya.

Com hem pogut observar al llarg d'aquest apartat, tota la premsa catalana que es féu ressó de la publicació del primer exemplar de *L'Amic de les Arts*, ho feu de forma positiva. La gran majoria de crítiques adreçades a la "Gaseta" de Carbonell i Gener són bones i totes donen ànims per tirar endavant aquest projecte impulsat per aquesta persona, que fou tant important per a la vila de Sitges.

OCCITÀNIA

En aquest apartat he cregut convenient que s'havia de fer especial atenció al número 21 de *L'Amic de les*

Arts, publicat el 31 de desembre de 1927. Aquest número està dedicat exclusivament a la cultura occitana, i podem dir que és especial i diferent de la resta dels publicats, ja que consta de 58 pàgines, en les quals podem trobar una gran quantitat d'articles i poemes dedicats a la cultura d'Occitània.

Aquest exemplar de *L'Amic de les Arts* comença amb un article de Josep Carbonell i Gener titulat *Butlletí*, que és bàsicament una mena d'introducció al que serà la resta del número. S'hi parla de la cultura occitana, però també sobre el fet que caldria formar un diccionari d'equivalents dialectals en el qual es puguin trobar totes les variants occitanes al costat del mot català.

Tot seguit trobem un altre article titulat *Lo País d'Oc del territori francès*, i en ell es fa referència primerament a un seguit de dades geogràfiques de les diferents regions d'Occitània, regions com Auvernh, Gasconha, Lengadoc, Lemosin i Provença. De totes elles esmenta els habitants, els departaments formats, les capitals, etc. Cal destacar, que al final de l'article es fa esment del total de la població occitana, la qual està formada per 10.959.000 habitants.

Seguidament hi ha un article dedicat a la unitat i a la diversitat de la llengua d'Oc, en el qual hi ha una nota, que fa referència al sistema gràfic utilitzat en aquest número extraordinari.

A continuació, en la pàgina número 5, podem trobar un altre apartat dedicat a la literatura, i en ell podem trobar un article de J. V. Foix anomenat *Comunitat cultural occitana*, que precedeix un altre article anomenat *De literatura de l'anciana lenga d'Oc*, en aquesta ocasió escrit per Jan Mozat. En aquest article es tracta sobre *Los trobadors*, i més concretament tracta de l'època compresa entre el 1000 i el 1500. Primerament esmenta les primeres manifestacions datades del 1000 al 1150. Tot seguit parla de l'època clàssica (1150-1215), que queda trencada per *La Crozada dels Albigès* esdevinguda entre 1215 i 1250, que originà la Decadència, superada amb els Jocs Florals del 1323. També ens parla de la poesia no lírica i de la prosa, i finalment fa esment de les relacions d'Occitània amb Catalunya.

Segueix l'article *De literatura de l'anciana lenga d'Oc*, i després podem trobar-ne un altre de J. P. Regis, titulat *De la segona època literària de la lenga d'Oc*, article que tracta del període entre 1500 i 1850. En aquest article es fa una breu introducció en la qual es resumeix allò que s'ha explicat en l'article anterior. Seguidament es parla del segle XVI i de les manifestacions de la Renaixença. Tot seguit es parla del segle XVII i del segle XVIII. També s'explica finalment quelcom del segle XIX, concretament del 1850 i els precursors de la Renaixença.

De la Renaixença o *Renaissensa* parla el mateix J. P. Regis, en un article titulat *La Renaissensa occitana de 1850 ençà*, en el qual explica la fundació del Felibrige el 1854 per Giera, Aubanel, Roumanille, Garcin, Mathieu, Mistral i Tavan. Seguidament fa referència a la seva expansió i finalment fa una reflexió sobre l'època contemporània.

Segueix un altre article d'Adolf Falgairolle, titulat *La universalitat de la cultura Occitana*, i després podem trobar deu pàgines completes de poesies de poetes occitans elegides per Ismael Girard. Les poesies estan separades per èpoques. Així podem trobar un primer grup de poesies que són datades entre l'any 1000 i el 1500 escrites pels trobadors. Entre elles podem trobar:

1071-1127, Guilhem de Peitien, *Pos de chanter m'ies pres talenz*.

Primer terç del segle XII, Bernat de Ventadorn, *Lo gens temps de pascor*.

1175-als primers temps del segle XIII, Peire Vidal, *Ab l'alén tir vas me l'aire*.

Segles XII-XIII, Peire Cardenal, *Ar mi posc*.

1270, Guirant Riquier, *Pus astres no m'ies donat*.

Arnautz Vidal de Castelnaudari, *Mayres de Dieu, Verges pura*.

També hi ha poesies escrites en els segles XV, XVI, XVII i XVIII, que són anomenades poesies de la segona època. Són les següents:

1482-1581, Pey de Garros, Gascon, *Herran*.

1532-1588, Belland de la Bellaudiera, Provensau, *Voudrièu pagar bon près...*

1550-1649, Peire Godolin, Lengadocian, *Liris*

1698-1759, Ciprian Desporrins, Gascon, *Rosinholet qui cantas*

A continuació trobem poesies escrites entre 1850 i 1927, que s'anomenen *Obres d'ara*. La principal diferència amb les poesies anteriors és que aquestes les classifica segons la regió a la qual pertany l'autor. Així trobem:

Auvernha

Arseni Vermenoza, *Los dos camins*.

Enric Gilbert, *Ame veire a la prima*.

Antonin Trin, *Lo puech de crión*.

Lois Delhostal, *Al combel*.

Julian Galery, *La finada*.

Benezet Vidal, *Ai vist una fada sus port cros*

Gasconha

Miquèu Camelat, *Belina* (Cant primer), *Au sacrat acès de caza mia....*

Carles Derennes, *Pauza*

Jan Boget, *Los mes celhs de mainatge*.

Simin Palay, *Descort*.

Adrian Bibes, *A flor de cara*.

Maria Carlota Lamore, *Lo cofret de Boi*.

Ismael Girard, *Ivern*.

Fernand Sarran, *La canson do temps*.

Lengadoc

August Forés, *Al cel*.

Antonin Perbosc, *Lo pastenc*.

Anònim, *Lo foc jo anal*.

Prosper Estien, *Pan*.

Estève Leurat, *Al vent que brama*.

Francès Pezeuze, *Era sus la terrassa antiga*.

Jozep Lobet, *L'aura que desfolha....*

Anònim, *Quan sont de niochs....*

Guilhem de Nauroza, *Tres joventas sul camin*.

Peire Azema, *An novel*.

Lemozin

Jozep Rox, *L'heiretier*

Albert Pector, *Claror de septembre....*

Jan Mozat, *Vint ans....*

Paul Lois Grenier, *Frair Silvan*.

J. B. Chèze, *Epigrama*.

Provensa

Federic Mistral, *Envocacion*.

Teodor Aubanel, *Lo capitani grec*.

Jozep d'Arband, *Lis aigas*.

Lois Funèu, *Lo pantai*.

Sully Andréu Peyre, *Dins vostra calama*.

Marius André, *La bella aventura*.

Valèri Bernard, *La Provensa solitari*.

Bruno Durand, *Per una font*.

Paul Eyssavel, *Dedicacion*.

Carles Maurras, *L'orgena*.

Lois Bayle, *Libacion*.

Després d'aquest conjunt de poesies occitanes, trobem un nou article, aquest cop d'Ismael Girard, titulat *Elucidari*. Aquest article bastant extens, ocupa dues pàgines, que no estan escrites en català com és habitual en aquesta publicació, sinó en occità.

Tot seguit, ja en la pàgina 26 d'aquest número, o bé en la 134 si és que es numera continuadament la revista, trobem un altre article titulat *En el llindar d'una època nova*, i escrit per Antoni Perbosc. En aquest escrit s'explica la necessitat d'unir la llengua i com s'ha d'evitar que es fragmenti en diverses parles. Considera que per mantenir unida la llengua occitana i fora d'influència francesa s'han de seguir quatre principis, que són:

Adoptar la grafia clàssica dels trobadors, simplificant-la: a) Retornar a les veritables fonts occitanes però sense utilitzar les veus antigues a no ser que en manquin de modernes, b) Treure tots els mots francesos que hi ha a l'occità, c) Crear nous mots extrets de les parau-

les populars.

Rere aquest article trobem una antologia d'estudis occitans amb el títol *Pàgines antològiques d'estudis occitans*. En aquesta antologia podem trobar

1861, Manuel Milà i Fontanals fragments de la primera i segona part del llibre *Els trobadors a Espanya, estudi de la llengua i la poesia provençal*.

1876, Víctor Balaguer fragment del discurs preliminar de la *Història política i literària dels trobadors*.

Després d'aquestes antologies, trobem un article escrit per Josep Carbonell i Gener, titulat *Per una Societat d'Estudis Occitans*. En aquest article Carbonell i Gener proposa la creació d'una Societat d'Estudis Occitans, la qual sigui impulsora i unificadora de la cultura occitana. També ens deixa entreveure l'esquema d'aquesta societat, la qual seria formada per una secció d'estudis filològics, una secció d'estudis històrics, una secció d'estudis literaris, una secció d'estudis d'art, una secció d'estudis polítics i una secció d'estudis religiosos.

Aquest article és continuat per un altre anomenat *Essència de l'art occità*, firmat per Magí Albert Cassanyes. Aquest article el podem trobar dins la secció anomenada *Les Arts*, en la qual trobem també un article de Josep Carbonell i Gener titulat *Pau Cézanne des d'un punt de vista occità*, un altre article de J. P. Regis anomenat *Artistes d'Occitània*.

Seguidament trobem una altra secció titulada *Monitor de la política nacional i estrangera*, la qual està integrada també per diversos articles un de Josep Carbonell i Gener, *França, la part d'Occitània en el complex ideològic de la política francesa contemporània* i *La Comunitat Occitana* signat per Joan Bonafós, el qual fou secretari fundador de la lliga per la llengua d'Oc a l'escola i fou també professor al liceu Enric IV a París. Seguint aquest article en trobem un altre d'Ismael Girard titulat *Triptic*, el qual com ja el seu nom indica, consta de tres parts: *Occitània conquistada*, *Occitània despertada*, *Per l'Occitània retrobada*.

Finalment aquest número dedicat a Occitània i a la seva cultura, conclou amb un altre article signat pel Comité Director, el qual fa referència als documents per a la història de les idees polítiques en el país d'Oc del territori francès. Aquests documents es poden situar entre els anys 1867 i 1927, i es divideixen en cinc seccions. En la primera es fa com una mena de posada en situació i introducció, la segona respon al títol *Quí som?*, la tercera fa referència a la declaració dels felibres

fe deralistes del 22 de febrer de 1892, la quarta tracta sobre la declaració del *Comité d'acció de les reivindicacions nacionals dels migdia* i la cinquena part i última fa referència a diverses coses com, *Manifest del grup federalista llemosí*, *Als membres de l'ensenyament dels països de llengua d'Oc*, *Lletres i manifestos de la "Lliga de la pàtria meridional"*, *F.P.O.*, *Lletra als bisbes*, *Manifest intel·lectual*, *Manifest econòmic*, *Manifest polític*, *Lletra als antics combatents*, *Lletra als banquers*,

Lletra als inspectors, *Lletra als sindicats obrers*, *Lletra als esportius*, *Lletra als directors*.

Fins aquí hem pogut veure quin va ésser el contingut del número dedicat a la cultura occitana, com va ser distribuït, per qui va ser escrit, qui hi va col·laborar, i de quina forma es va presentar al públic aquest número. Era el resultat de l'interès especial que tenia Carbonell i Gener per a aquesta cultura.

Homenatge a Carbonell i Gener l'any 1976. A la foto Carbonell i Gener, Vicenç Ibáñez i Josep M. Soler

L'AVANTGUARDA: EL MANIFEST GROC

"El Manifest Groc" fou publicat per Salvador Dalí, Lluís Montanyà i Sebastià Gasch a Barcelona el març de 1928. En ell es proposaven una sèrie d'idees que definien clarament la seva ideologia. Aquest conjunt d'idees atemptaven contra el que era acceptat fins aleshores, sobretot fent referència a l'àmbit cultural, artístic i social. Ells proposen un seguit de canvis, que consideren adequats i encertats. Així ho podem veure clarament expressat en *El Manifest Groc*.

"Del present MANIFEST hem eliminat tota cortesia en la nostra actitud. Inútilment qualsevol discussió amb els representants de l'actual cultura catalana, negativa va artísticament per bé que eficaç en d'altres ordres. La transigència o la correcció condueixen als delinqüents i lamentables confusionismes de totes les valors, a les més irrespirables atmòsferes espirituals, a la més perniciosa de les influències. Exemple "La Nostra Revista". La violenta hostilitat, per contra, situa netament les valors i les posicions i crea un estat d'esperit higiènic".

HEM ELIMINAT tota argumentació
HEM ELIMINAT tota literatura
HEM ELIMINAT tota lírica
HEM ELIMINAT tota filosofia a favor de les nostres idees.
ENS LIMITEM a la més objectiva enume ració dels fets.
ENS LIMITEM a assenyalar el grotesc i tristíssim espectacle de l'intel·lectual catalana d'avui, tan cada en un ambient resclosit i putrefacte.
PREVENIM de la infecció als encara no contagiats a fer l'estricta asèptica espiritual.
SABEM que res de nou anem a dir. Ens consta, però, que és la base de tot el nou que avui hi ha i de tot el nou que tingui possibilitats de crear-se.
VIVIM una època nova, d'una intensitat poètica imprevista.
EL MAQUINISME ha revolucionat el món.
EL MAQUINISME antítesi del circumstancialment indispensable futurisme ha verificat el canvi més profund que ha conegut la humanitat.
UNA MULTITUD anònima anti artística col·labora amb el seu esforç quotidià a l'afirmació de la nova època, tot i vivint d'acord amb el seu temps.
UN ESTAT D'ESPERIT POSTMAQUINISTA HA ESTAT FORMAT.
ELS ARTISTES d'avui han creat un art nou, d'acord amb aquest estat d'esperit. D'acord amb llur època.
ACÍ, PERÒ, ES CONTINUA PASTURANT IDÍLLICAMENT.
LA CULTURA actual de Catalunya és inservible per a l'alegria de la nostra època. Res de més perillós, més fals i més adulterador.
PREGUNTEM ALS INTEL·LECTUALS CATALANS:
De què us ha servit la Fundació Bernat Metge, si després haveu de confondre la Grècia antiga amb les ballarines pseudo clàssiques?
AFIRMEM que els sportmen estan més aprop de l'esperit de Grècia que els nostres intel·lectuals.
AFEGIREM que un sportman verge de nocions artístiques i de tota erudició està més a la vora i és més apte per a sentir l'art d'avui i la poesia d'avui, que no els intel·lectuals, miops, i carregats d'una preparació negativa.
PER NOSALTRES Grècia es continua en l'acabat numèric d'un motor d'avió, en el teixit antiartístic, d'anònima manufactura anglesa destinat al golf, en el nu del music hall americà.
ANOTEM que el teatre ha deixat d'existir per una quantitat i gairebé per a tothom.
ANOTEM que els concerts, conferències i espectacles corrents avui dia entre nosaltres, acostumen a ésser sinònims de llocs irrespirables i aburridíssims.
PER CONTRA nous fets d'intensa alegria i jovialitat reclamen l'atenció dels joves d'avui.
HI HA el cinema.
HI HA l'estadi, la boxa, el rugby, el tennis i els mil esports.
HI HA la música popular d'avui: el jazz i la dansa actual.
HI HA el saló de l'automòbil i de l'aeronàutica.
HI HA els jocs a les platges.
HI HA els concursos de bellesa a l'aire lliure.
HI HA la desfilada de maniquís.
HI HA el nu sota l'electricitat en el músic-hall.
HI HA la música moderna.
HI HA l'autòdrom.
HI HA les exposicions d'art dels artistes moderns.
HI HA encara, una gran enginyeria i uns magnífics trasatlàntics.
HI HA una arquitectura d'avui.

HI HA útils, objectes, mobles d'època actual.
 HI HA la literatura moderna.
 HI HA els poetes moderns.
 HI HA el teatre modern.
 HI HA el gramòfon, que és una petita màquina.
 HI HA l'aparell de fotografiar, que és una altra petita màquina.
 HI HA diaris de rapidíssima i vastíssima informació.
 HI HA enciclopèdies d'una erudició extraordinària.
 HI HA la ciència en una gran activitat.
 HI HA la crítica en una gran activitat.
 HI HA la crítica, documentada i orientada.
 HI HA etc., etc., etc.,
 HI HA finalment, una orella immòbil sobre un petit fum dret.
 DENUNCIEM la influència sentimental dels llocs comuns racials de Guimerà.
 DENUNCIEM la sensibleria malaltissa servida per l'Orfeó Català, amb el seu repertori tronat de cançons populars adaptades i adulterades per la gent més absolutament negada per la música, i àdhuc, de composicions originals (pensem amb l'optimisme del chor dels "Revellers" americans).
 DENUNCIEM la manca absoluta de joventut dels nostres joves.
 DENUNCIEM la manca absoluta de decisió i d'audàcia.
 DENUNCIEM la por als nous fets, a les paraules, al risc del ridícul.
 DENUNCIEM el soporisme de l'ambient podrit de les penyes i els personalismes barrejats a l'art.
 DENUNCIEM l'absoluta indocumentació dels crítics respecte l'art d'avui i l'art d'ahir.
 DENUNCIEM els joves que pretenen repetir l'antiga pintura.
 DENUNCIEM els joves que pretenen imitar l'antiga literatura, l'arquitectura d'estil.
 DENUNCIEM l'art decoratiu que no sigui l'estandaritzat dels pintors d'arbres torts.
 DENUNCIEM la poesia catalana actual, feta dels més rebregats tòpics maragallians.
 DENUNCIEM les metzines artístiques per a ús infantil, tipus "Jordi" (per a l'alegria i comprensió dels nois, res més adequat que Rousseau, Picasso, Chagall...).
 DENUNCIEM la psicologia de les noies que canten "Rosó, Rosó...".
 DENUNCIEM la psicologia dels nois que canten "Rosó, Rosó...".
 FINALMENT ENS RECLAMEN DELS GRANS ARTISTES D'AVUI, DINS LES MÉS DIVERSES TENDÈNCIES I CATEGORIES: PICASSO, GRIS, OZENFANT, CHIRICO, JOAN MIRÓ, LIPCHITZ, BRANCUSI, ARP, LE CORBUSIER, REVERDY, TRISTAN TZARA, PAUL ELUARD, LOUIS ARAGÓN, ROBERT DESNOS, JEAN COCTEAU, GARCÍA LORCA, STRAWINSKY, MARITAIN, RAYNAL, ZERVOS, ANDRÉ BRETON, SALVADOR DALÍ, LLUÍS MONTANYÀ, SEBASTIÀ GASCH, Etcètera

Barcelona, març de 1928."

Fins aquí hem pogut veure què és el que es deia en aquest "Manifest Groc" redactat per Salvador Dalí, Lluís Montanyà i Sebastià Gasch. Com he pogut observar i com ja havia dit anteriorment aquest manifest va servir per expressar a aquests tres personatges allò que sentien. En aquest manifest s'atempta contra les formes culturals establertes i se'n proposen unes altres que estan més relacionades amb el pensament dels tres autors que no pas les establertes fins aleshores.

L'ÚLTIM NÚMERO DE L'AMIC DE LES ARTS

Aquest darrer número fou publicat, també a Sitges, el 31 de març de 1929, però ja no va ser dirigit per Josep Carbonell i Gener, com en altres ocasions. Aquest cop

la revista va ésser dirigida per Salvador Dalí, Sebastià Gasch i Lluís Montanyà, els quals ja havien participat en les anteriors publicacions com a redactors permanents.

En aquest número, pel que es refereix al format, podem establir clares diferències respecte als números anteriors, així podem dir que l'espai ocupat pel text és més reduït que el que havia ocupat anteriorment, tant en llargada com en amplada. Fent encara referència al text, cal destacar que la lletra és més gran i distribuïda en dues columnes més amples i no pas en quatre més estretes com havia estat anteriorment.

Un altre aspecte que fa referència al format és la capçalera de la revista, que conserva el mateix tipus i mida de lletra, però canvia el color de les lletres, que ante-

riorment eren negres i ara són vermelles. Una cosa similar passa amb les lletres que indiquen l'any de publicació, el lloc, la data i el número de revista. També podem observar l'absència d'un espai on s'indiqui qui va escriure aquest número, qui el va dirigir, quan costa la seva adquisició i si està revisat per la censura.

Aquest número 31 està bàsicament dedicat a l'avantguarda, moviment del qual els tres autors d'aquest número formaven part. Aquest moviment de l'avantguarda era bàsicament un conjunt de corrents estètics que evidenciaven la crisi de les arts i la literatura que es començaren a esdevenir en el món occidental al començament del segle XX.

Pel que fa referència al contingut de la revista, la qual consta de setze pàgines, podem observar que en la primera pàgina es troba un article que podríem classificar d'introductor, escrit per Salvador Dalí, en el qual es fa referència al sentit de la llibertat i per tant a la pròpia llibertat, i també fa referència al surrealisme en funció de la llibertat.

Seguidament trobem un altre article, més llarg que l'anterior, signat per Sebastià Gasch. Aquest article és titulat *Vers la supressió de l'art*, i en ell es parla entre d'altres coses del cinema que es realitza a Hollywood, fent-ne crítica. També parla sobre l'arquitectura i finalment acaba l'article amb una frase força significativa que diu: "*Vivim una època meravellosament antiartística*". En ella resumeix tot el que ha vingut a dir al llarg del seu escrit.

L'anterior article precedeix un altre escrit per Salvador Dalí, titulat ... *Sempre, per damunt de la música, Harry Langdon*. En aquest article l'autor fa una referència personal sobre el que és per a ell la música i què opina sobre la música de Harry Langdon.

Seguidament, ja en la pàgina 4 trobem un altre escrit realitzat per Lluís Montanyà, que es titula *Punt i a part*, i diu coses sobre la diversitat absoluta entre la literatura i la poesia, la poca qualitat de la literatura gratuïta, la incapacitat creixent de la literatura com a vehicle de poesia, entre altres coses.

A partir d'aquesta pàgina i en les pàgines posteriors es plantegen una sèrie d'interrogants, concretament sis, que són indicats amb números. Aquests interrogants són:

1. "Per què en anar a recollir les engrunes de suro de terra, m'ha quedat en mig de la mà un forat negre, ple i compacte d'un bellugadís formiguer que pretenc de buidar amb la cullera?"
2. "Per què essent tan dolç de buidar jo estic esgarriat d'angúnia?"
3. "Per què el forat de la meua mà no em fa mal?"
4. "Per què pateixen tant les potes de les gallines en

sortir del coll de les bèsties precisament podrides i seques?"

5. "Per què tots els coloms tenen els ulls buidats aquesta tarda?"

6. "Per què els ases podrits tenen el cap de rossinyol? Com és que hi ha rossinyols podrits amb el cap d'ase?"

Podem observar clarament que aquests interrogants són preguntes sense sentit i de difícil i inútil resposta.

A la pàgina 6 i 7 trobem un altre article de Salvador Dalí, que es titula ...*L'alliberament dels dits...*, el contingut del qual té poca relació amb el títol, ja que en ell explica moltes vivències personals que no tenen gaire relació amb l'alliberament dels dits, però el text està il·lustrat amb tres fotografies, en les quals apareixen dits.

Rere aquest article trobem un poema de Benjamin Péret que es titula *Dormir dormir dans les pedres*. Abans, però, de donar el títol i l'autor del poema, la revista diu: "*Oposem Benjamin Péret, un dels més autèntics representants de la poesia dels nostres temps i una de les figures més escandaloses de la nostra època, a la poesia (?) i correcció indígenes*". Cal dir que Benjamin Péret fou una de les figures importants del surrealisme, d'origen bretó i escrigué gran part de la seva obra en francès, com és el cas del poema publicat en la revista *L'Amic de les Arts*.

Seguint aquest poema trobem un escrit de Salvador Dalí anomenat: "*Peix perseguit per un raïm*". Aquest escrit no té gaire coherència, fet que podem veure en altres articles d'aquest mateix número. A continuació, ja en la pàgina posterior, Salvador Dalí continua escrivint sobre les tendències antiartístiques. Aquest escrit està dividit en diversos apartats: objectes superrealistes, objectes onírics, centenari de l'histerisme, documentals, el so goma, enquestes sexuals, imaginació sense fil i llibres.

Ja en la pàgina 11 es fan algunes reflexions sobre la literatura, per tant el propi autor reflexiona i exposa les seves pròpies inquietuds literàries. Després d'aquesta reflexió realitzada per J. V. Foix, Salvador Dalí torna a escriure i amb el títol de *Pràctiques*, que numera del número 1 al 3. La més llarga és la tercera, la qual torna a tenir juntament amb les altres un sentit il·lògic i difícil de comprendre.

Tot seguit, podem trobar una secció que s'anomena "Discos", en la qual Joan Llonch recomana: *Best black, My sugar, Show we the way to go home, If I had only known, We'll have a new home in the morning, Fair Coed, Wandering to avalon, Picardy, Love my papa, love my mama, ¡Oh! Baby, ¡What! ¿No Spinach?, K 5604*.

A continuació trobem diversos trossos de diaris i revistes d'autors com Folch i Torres, Alfons Maseres,

Domènec de Bellmunt i J. Navarro Costabella. Al final d'aquesta pàgina hi ha una petita ressenya de la fotografia que encapçala la pàgina següent: "Un humil sabater de Berlín ha confeccionat després de disset anys de minucios treball, un rellotge de caixa, de 170 centímetres per 65 centímetres. L'esmentat rellotge funciona normalment, i ha estat construït exclusivament de palla i brutícies, maquinària i tot".

En l'última pàgina trobem una entrevista a Luis Buñuel realitzada en castellà, en la qual se li fan preguntes com *¿Te interesa el arte?*, *¿Qué tendencia o qué grupo de las actuales promociones europeas está más cerca de tu espíritu?*, *¿Qué valor das a "scenarió", "vedete", "decoupage", "ritmo", "fotografía", "iluminación", etc.?*

Com a conclusió d'aquest número podem dir que s'hi veu clarament la diferència de contingut respecte a la resta de publicacions de *L'Amic de les Arts* dirigides per Carbonell i Gener. Podem dir que els números anterior s'ocupaven de qüestions d'interès més general i que exposava les seves idees d'una forma més clara, en canvi, en aquest darrer número es veu clarament un predomini de les idees surrealistes de Salvador Dalí i els seus companys. També podem veure com el contingut no és tan clar, sinó que correspon al pensament dels autors i no pas a fets i opinions d'interès general. Per tant, aquest últim número és surrealista i complex, a diferència de la resta de publicacions realitzades amb anterioritat.

TEXTOS CONSULTATS

Josep Carbonell i Gener. *El seu temps, la seva obra*, Ajuntament de Sitges, Sitges, setembre de 1997.

Mirabent, Dolors: *Cent anys de premsa sitgetana (1877-1977)*, Biblioteca Popular "Santiago Rusiñol", Sitges, 1977.

Alquézar i Montañés, Manuel: *La correspondència entre Lloís Alibert i Josep Carbonell i Gener*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1992.

DDAA: *XXIX Assemblea intercomarcal d'estudiosos, Sitges 27-28 octubre 1984*. Article de David Jou i Andreu: *Sitges 1910-1935. Un quart de segle memorable*, pàgines 61-75. Grup d'Estudis Sitgetans, Sitges 1985.

DDAA: *Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans*, número 86, maig de 1998.

L'Eco de Sitges, 7 de novembre de 1998, pàgina 16.

García Lorca, Federico: *Romancero Gitano*, Alianza Editorial, Madrid 1982.

L'Amic de les Arts (Edició facsímil), Editorial AUSA, Sabadell.

Les fotos d'aquest número del Butlletí són de l'Arxiu Històric de Sitges

**Aquest número ha estat
publicat amb el suport de**

Caixa **Penedès**